

Nota editorului

Numărul 54 al revistei *Studii și cercetări științifice. Seria Filologie* continuă direcția tematică a publicației, reprezentată de studierea fenomenelor lingvistice, literare și culturale, între tradiție și modernitate, în context intercultural. Lucrările incluse în acest volum surprind modul în care ideologiile generează forme de expresie literară, evidențiind interferențele dintre cadrul ideologic și condiția scriiturii și a scriitorului în perioada totalitarismului. În egală măsură sunt explorate dimensiuni ale canonului în diferite forme de manifestare la nivelul discursului literar.

Volumul este structurat în două secțiuni tematice, *Discurs literar și ideologie* și *Discurs literar și canon*, urmate de o secțiune *varia* și de o serie de recenzii, care conjugă aceste ipostaze ale cercetării literare de astăzi.

Prima secțiune, *Discurs literar și ideologie*, include studii care se opresc asupra implicațiilor de natură ideologică de la nivelul creației literare. Marius Miheș analizează literatura Hertei Müller ca pe „o formă de artă performativă”. Poeziile și textele-colaj, care au caracterul unui „spectacol lingvistic și tehnic”, proza scurtă sunt expresia disidenței autoarei, a conflictului cu autoritățile comuniste care i-au impus un dublu exil – ostracizare în cadrul comunității șvabe și de către propria familie. Succesul literar va însemna, pentru Herta Müller, depășirea „dezafilierii emoționale și morale”, recuperarea din exilul intrafamiliar prin intermediul unei conștiințe literare a supraviețuirii.

Alexandra Butnaru utilizează alegoria *calului troian* pentru analiza prozei lui Cezar Petrescu într-o epocă a „întunecării”. În zorii instaurării regimului comunist, scriitorul adoptă doctrina comunistă în opera sa, care devine o „fortificație” a unui discurs literar ce cultiva șabloanele propagandei, tematică strecurată insidios în textele sale. Deși în epocă s-a bucurat de prestigiu, proza lui Camil Petrescu nu v-a rezista probei timpului.

Ana-Maria Ticu analizează modul în care Fănuș Neagu este prezentat în dosarele Securității, alături de alți scriitori români contemporani. Sunt prezentate informații din dosarul de urmărire a lui Fănuș Neagu, care arată modul în care se exercita, în epocă, supravegherea de către Securitate, a scriitorilor români.

În articolul său, Magdalena Chitic prezintă creația și activitatea poetului Adrian Păunescu din perspectiva modului în care acesta a fost perceput în epocă. Imaginea sa, „mitul” Păunescu trebuie reinterpretat astăzi, iar imaginea sa are alte nuanțe.

Secțiunea *Discurs literar și canon* explorează discursul literar actual, resorturile sale structurale și tematice. Daniel Cristea-Enache continuă analiza jurnalului lui Livius Ciocârlie, *Viața în paranteză*, în care autorul este prezentat ca „un narator laborios și minuțios al propriilor experiențe”. Profilul creator al lui Livius Ciocârlie este completat cu analiza volumului *Mari corespondențe* (ediția a doua, 2019), care reconstituie, epistolar, figurile unor importante nume ale unor literați români și francezi. Investirea corespondenței cu semnificație este parcursul asumat de Livius Ciocârlie în raport cu „miza literară” a comunicării, cu spirit critic și talent evocator.

Irina-Marina Savinoiu (Chelariu) identifică o serie de *influențe lirice în structura compozițională a teatrului eminescian*. Articolul arată că în piesele lui

Eminescu, didascaliiile fie sunt omise în mod deliberat, fie sunt parte integrantă a unui text dramatic în care lirismul este un element esențial.

Mihaela-Alina Chiribău-Albu realizează o analiză a romanului *Niebla* de Miguel de Unamuno, o operă literară complexă care transcende granițele convenționale ale narațiunii. Romanul reprezintă o inovație literară și o reflecție profundă asupra condiției umane. Romanul depășește granițele literaturii tradiționale prin utilizarea termenului de „nivola”, o invenție a autorului care contestă convențiile narative.

Nicoleta Popa Blanariu abordează, în studiul său, *mitul ca invariant transmedial*. Conceptul de *invariant transmedial* este propus ca instrument de analiză pentru lucrări care provin din diferite discipline artistice și domenii ale creativității. Mitul este analizat ca un invariant transmedial. Mitul lui Prometeu este discutat ca invariant transmedial în literatură și artele vizuale.

Secțiunea de recenzii include prezentarea unor lucrări de referință pentru cercetarea literară actuală.

Prin propunerile sale tematice, numărul 54 al revistei *Studii și cercetări științifice. Seria Filologie* se adresează celor interesați de fenomenul literar în complexitatea formelor sale de prezentare, între interstițiul ideologic și regimul canonic.